

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR SPRÅK OCH LITTERATURER

Vilka regler finns för somalisk grammatik, stavning & ordförråd?

Vem bestämmer?

Morgan Nilsson

Institutionen för språk och litteraturer

Avdelningen för afrikanska språk

Göteborgs universitet

Normer

Explicita normer – tydligt formulerade regler.

De kan finnas i skolböcker, grammatikböcker, ordböcker.

Implicita normer – mera osynliga, men finns ändå.

De bygger på gemensamma underförstådda principer som kan vara omedvetna.

Man kan undersöka och beskriva normerna genom att undersöka hur språket används i verkligheten.

Språkkorpusar är till stor hjälp.

Stavning & grammatik

Vad är rätt? Vad är fel?

Inga tydliga beslut från akademi och politiker.

I stället bör man fråga: vad är vanligt och vad är ovanligt?

Du kan undersöka språket själv!

Du behöver en eller flera korpusar.

Webben är också en korpus.

Olika korpusar

Flera olika källor kan tillsammans bekräfta en slutsats.

- [Somali Corpus](#).
- Språkbankens [Korp](#).
- Bing.
- Google.

Att söka med Bing

Börja med ett **+** tecken.

Skriv ordet inom **”citattecken”**.

Lägg till **ankarorden**: **waa iyo** efter citattecknen.

+”rootiga” waa iyo

+”rootida” waa iyo

+”roodhiga” waa iyo

+”roodhida” waa iyo

Vad gör språkforskare?

Studerar och iakttar hur språket används genom att samla in så mycket exempel som möjligt.

Försöker hitta regelbundenheter i språket och beskriva dem.
(formulera språkets ”regler”)

Jämför med redan existerande beskrivningar.

Försöker välja det bästa (enklaste, mest pedagogiska, mest exakta) sättet att beskriva språkets regelbundenheter.

Några typer av undersökningar

Vilket ord är vanligast?

Man kan jämföra synonymmer.

bisad, yaanyuur, mukulaal

Vilken stavning är vanligast?

Man kan jämföra alternativa stavningar.

wuxu eller **wuxuu** eller **waxa uu** eller **waxaa uu**

Vilken ändelse är vanligast?

Man kan jämföra alternativa grammatiska former.

buugag, buugagga or **buugaag, buugaagta**

abtiyaal eller **abtiyo, abtiyaalka** eller **abtiyaasha**

Stavning

är viktigt...

boqorada

???

drottningen ??? kungarna

boqorada

boqoradda

boqorrada

drottningen !!! kungarna

Stavning och grammatik hänger ihop

boqorada

boqoradda

boqorrada

boqorad

boqor

boqorad-da

boqor-ro

boqor-ra-da

Grammatiska frågor

Olika möjliga **former**: Vilken är vanligast?

Plural av	wax	waxyaalo / waxyaabo
	dheer	dheerdheer / dhaadheer
akhrisaa	akhridaa	akhrinayaa akhrineyaa
		akhriyayaa akhriyeyaa
aqrisaa	aqridaa	aqrinayaa aqrineyaa
		etc.

Regler för plural av substantiv

Feminina substantiv

Ord på –o slutar i plural på –ooyin:

sifo,	sifada,	sifooyin
hooyo,	hooyada,	hooyooyin
magaalo,	magaalada,	magaalooyink

Alla andra får –o i plural:

kab,	kabta,	kabo
bisad,	bisadda,	bisado
maxkamad,	maxkamadda,	maxkamado

Maskulina substantiv

Ord på –e slutar i plural på –ayaal.

aabbe, aabbaha, aabayaal

tuke, tukaha, tukayaal

fure, furaha, furayaal

Enstaviga ord får reduplikation, upprepning av sista konsonanten.

miis, miiska, miisas

bas, baska, basas

nal, nalka, nalal

lid, lidka, lidad

war, warka, warar

dab, dabka, dabab

qoys, qoyska, qoysas

san, sankka, sanan

nin, ninka, niman

Maskulina substantiv, flerstaviga

Ord med mer än en stavelse får ändelsen –o.

d, l, r, n (m) blir dubbla.

saaxiib, saaxiibka, saaxiibbo

baabuur, baabuurka, baabuurro

inan, inanka, inammo

aqal, aqalka, aqallo

Alla andra ord får –y– före –o.

libaax, libaaxa, libaaxyo

yaxaas, yaxaaska, yaxaasyo

dhawaaq, dhawaaqa, dhawaaqyo

Maskulina undantag

Några enstaviga med lång vokal får inte reduplikation, de får –o.

geed,	geedka,	geedo	inte *geedad
reer,	reerka,	reero	*reerar
gees,	geeska,	geeso	*geesas

Ord som tappar en vokal i plural får ingen extra konsonant, bara –o.

jilib,	jilibka,	jilbo	inte *jilibbo
xaraf,	xarafka,	xarfo	*xarafyo

Ord på –eed får inte –do, utan –yo.

libaaxbadeed –ka,	libaaxbadeedyo	inte *libaaxbadeeddo
qurubweereed –ka,	qurubweereedyo	

Regler för bestämd form i plural

Feminina substantiv

Ord med plural på –ooyin får bestämd form –ooyinka:

sifooyin	sifooyinka
hooyooyin	hooyooyinka
magaalooyin	magaalooyinka

Ord med plural på –o får bestämd form –aha:

kabo	kabaha
bisado	bisadaha
maxkamado	maxkamadaha

Maskulina substantiv

Ord med plural på –ayaal får bestämd form –ayaasha:

aabayaal	aabayaasha
tukayaal	tukayaasha
furayaal	furayaasha

Ord med reduplikation får samma artikel som i singular.

miiska, miisaska	dabka, dababka
baska, basaska	qoyska, qoysaska
nalka, nalalka	sanka, sananka
lidka, lidadka	ninka, nimanka
warka, wararka	

Maskulina substantiv med plural på -o

Pluralformer med **två stavelser** får bestämd form –aha.

geedo

geedaha

geeso

geesaha

jilbo

jilbaha

xarfo

xarfaha

Pluralformer med **mer än två stavelser** får bestämd form –ada.

saaxiibbo

saaxiibbada

baabuurro

baabuurrada

inammo

inammada

aqallo

aqallada

libaaxyo

libaaxyada

dhawaaqyo

dhawaaqyada

Maskulina undantag

Enstaviga på –l med **lång vokal** och reduplikation får bestämd form –asha.
wiil, wiilka, wiilal, wiilasha
baal, baalka, baalal, baalasha

Några andra ord:

buug, buugga, buug**aa**g, buugaag**ta**

tuug, tuugga... ? låt oss se i korpusen!

Hur många ordklasser finns det?

Lite olika för olika språk.

Olika många i olika beskrivningar av samma språk.

Vad fungerar bäst för somaliskan?

Och avviker inte för mycket från sättet att beskriva andra språk.

Aasaaska Naxwaha... 1971

Qodob

Magac

Magacuyaal

Tilmaame

Fal

Meeleeya

Xidhiidhiye

Yaab

Aasaaska Naxwaha... 1973

Qodob

Magac

Magacuyaal

Tilmaame

Fal

Falkaab

Meeleeya

Xiriiriye

Yaab

Barashada Naxwaha... 1995, Hadi

Magac

Fal

Naxwaha cusub... 1995, Raabbi

Magac

Fal

Qurub

Naxwaha af-soomaaliga, 2012

Magac

Cayime

Magacuyaal

Fal

Qurub

Naxwaha Afsoomaaliga, 2013

Magac

Magacuyaal

Tilmaame

Fal

Falkaab

Magackaab

Meeleeye

Diiradeeye

Xidhiidhiye

somaliska gu

Allt

Bilder

Kartor

Videor

Nyheter

Fler ▾

Sökverktyg

Ungefär 15 900 resultat (0,27 sekunder)

Somaliska - Institutionen för språk och litteraturer, Göteborgs universitet

[sprak.gu.se](#) > ... > [Institutionen för språk och litteraturer](#) > [Utbildning](#) > [Grundnivå](#) ▾

Samtliga kurser i **somaliska** är främst avsedda för modersmålslärare och lärare i svenska som andraspråk. De ges på grundnivå och erbjuds i samarbete med ...

Somaliska - GUL - Göteborgs universitet

[gul.gu.se](#) > [Öppna sidor](#) > [Institutioner](#) > [Språk och litteraturer](#) ▾

Somaliskan utgör en del av ämnet **Afrikanska språk** vid institutionen för språk och litteraturer.

Undervisning i **somaliska** startade för första gången vid Göteborgs ...

Du besökte den här sidan den 2016-05-12.

Referensverk

[Sök med Google](#)

[GUL somaliska](#)

- [Somali language and linguistics: A bibliography](#)
- [Kort somalisk-svensk ordlista](#)

Läromedel för somalisktalande

- [Kontrastiv somalisk grammatik för modersmålstalare med övningskompendium och facit.](#)
- [Lite om somaliskan med övningskompendium och ett facit.](#)
- [Somaliskt språkhistoriskt textkompendium.](#)
- [Somalisk-svensk och svensk-somalisk ordlista över grammatisk terminologi.](#)

Läromedel för svensktalande

- [Kort somalisk grammatik](#)
- [Introduktionskurs i somaliska](#) med [ljudfiler](#).
- [Beginning Somali](#) med [ljudfiler](#).
- [Somaliska för första klass](#) med [ljudfiler](#) och [språkliga kommentarer](#).
- [Språkliga kommentarer till texterna i Af Soomaali, Buugga 2aad](#).

